

פעילות תוכן לשכבת הנעורים (ו'-ח')

חסידי אומות העולם

"כל המציל נפש אחת - כאילו הציל עולם ומלואו."

משנה מסכת סנהדרין, פרק ד', משנה ה

הערה למדריכה, ניתן לשתף את הקבוצה.

לימוד נושא "חסידי אומות עולם" חשוב מבחינה חינוכית משום שהוא עוסק ביחיד הנדרש לקבל הכרעה מוסרית. הכרעות מסוג זה נדרשו לא רק בתקופת השואה. בני אדם בכל מקום ובכל זמן צריכים להחליט החלטות שמשמעותן ערכית, ולפעמים יש הכרח אף להסתכן בקבלת החלטות כאלה. היחידים והקבוצות שמדובר בהם עשו מעשים טובים ונאצלים והיוו קרן אור באפלה. יש בסיפוריהם של חסידי אומות העולם מרכיבים של מתח וסכנה, של פעולה במחלת למרות סיכונים גדולים, ופעמים רבות גם סוף טוב של הצלה ונאמנות. התכלית החשובה והעמוקה של הפעילות החינוכית היא הרחבת ראיית הנושא על ידי העמדתה במרכז של השאלה הערכית הגלומה בהכרעתו של היחיד בעת ההיא, תוך הבהרה והדגשה שההכרעה המוסרית של חסידי אומות העולם אינה צריכה להתפס רק בהקשר של התקופה וכמנוגדת להתנהגות הרוב במהלכה. עלינו לראות בה מוקד של חינוך לערך האדם באשר הוא, בכל מקום ובכל תקופה. האדם החושב, האוטונומי, זה שאינו נסחף עם הזרם אלא מעצב בעצמו את חייו ואת ערכיו. (מתוך יד ושם)

נתחיל את פעילות התוכן בדיון ונראה מה הקבוצה ואני יודעים על כך.

מתודה ראשונה: דיון בשאלה

- מהי משמעות התואר "חסיד אומות העולם"?
- האם שמעתם.ן על חסידי אומות העולם והדרך בה הם פעלו?
- למה לדעתכם.ן נבחרה המילה "חסיד" לתואר חסיד אומות העולם?
- ניתן להפנות את החניכים/ות לחפש במקורות שונים מהם הקריטריונים לקבלת התואר "חסידי אומות העולם"? אופציה נוספת לחפש יחד בזמן שיתוף המסך.

למדריכה: **חסידי אומות העולם** הוא אדם שעושה מעשי חסד. מעשה חסד הוא מעשה שנובע מטוב לב ומטרתו להיטיב עם האחר, בלי כל תמורה. **אומות העולם** הם כל האנשים שאינם יהודים. המקור למונח מורכב יותר, אבל לצורך הפעילות נוכל להסתפק בהסבר הזה.

חסידי אומות העולם מקבלים מדליה מיוחדת שעליה מוטבע שמם ותעודת כבוד. נוסף על כך, שמם נחקק בגן חסידי אומות העולם במוזיאון 'יד ושם' אשר נמצא בירושלים.

זמן: 10 דקות | נספחים: ללא | ציוד: אין

מתודה שניה: התבוננות

נציג לקבוצה את השיר של חיים חפר ונקרא אותו יחד. (שירו של חיים חפר נכתב לכבוד ערב הוקרה לחסידי אומות העולם שנערך בתיאטרון הבימה בשנת 1987)

שאלות לדיון:

- לאיזה בחלק בשיר הצלחתם. להתחבר?
- "לו אני במקומם מה הייתי עושה? אם אני, בתוך אוקיינוס של שְנָאָה, מול עולם מתמוטט ובוער, אם אני הייתי נותן מסתור לְבָן עם אחר?" - מה דעתכם. האם ניתן לענות על שאלה כזו?
- מה השיר מנסה להדגיש?
- האם אנחנו יכולים לזהות קווי דמיון בין אותה תוקפה להיום?

הערה למדריכה: השיר מדגיש את המשמעות המיוחדת של חסידי אומות העולם ואת העובדה שמעשיהם שהיו מעשים של מעטים, נעשו בתנאים קשים ביותר ובמקרים רבים, תוך סיכון חייהם. מרבית בני האדם העדיפו לא לסכן את חייהם ושירו של חפר מדגיש את ייחודיותם של חסידי אומות העולם.

זמן: 15 דקות | **נספחים:** השיר חסידי אומות עולם - בנספחים | **ציוד:** אין

נספחים

נספח למתודה השנייה:

חסידי אמות העולם / חיים חפר

אני שומע את הכנוי "חסידי האמות" ואני מנסה,
אני מנסה לחשב על האנשים שנתנו לי מסתור ומחסה,
אני מנסה לחשב, ושומע, ושואל: לו אני במקומם מה הייתי עושה?
אם אני, בתוך אוקיגנוס של שגאה, מול עולם מתמוטט ובווער,
אם אני הייתי נותן מסתור לבן עם אחר?
אם אני הייתי מוכן, אם בני משפחתי היו מוכנים
לחיות בפחד-תמיד כזה בתוך הרחוב, בין השכנים,
לחלום בלילות את צעדם הכבד והמאים של התלנים,
מוכן להמשיך ולהלך בין מטחי היריות ולהבי הספינים,
בתוך לחשי הרכילות ומלמול השמועות ותקות המלשינים,
וכל זאת, לא לילה אחד, לא חדש שלם, אלא שנים!
וכל זאת בלי לבקש שכר מן הקרבנות, רק את לחיצת יד.
וכל זאת, רק מפני שאדם לאדם, חיב להיות אדם.
וכל זאת, כי בן אנוש מתגלה כך רק בשעות כאלה של מבחן.
האם אני, האם אני הייתי מוכן?
אני רואה אותם, את אלה המכנים "חסידי האמות",
אני רואה אותם בארץ הקברים, חיים את שני העולמות.
את העולם של האדישים, של משתפי הפעלה, של הרוצחים והשורפים,
חיים בו בזמן את העולם החשוף של חסרי האונים והנדדפים.
אני רואה אותם חיים את שני העולמות האלה, תחת עלם של הכובשים,
ושם, ואז, בין הגבורה והפחד, הם בוחרים להיות דוקא בעד החלשים.
בוחרים לחיות באימה המרחפת של כל המיתות והענשים.
כאשר הם מסכנים לא רק את עצמם, כי אם גם את חיי הילדים והנשים,
בוחרים להיות צלם אלהים שבתוך לב האנשים,

להיות התקווה האחרונה המלטפת את המיאשים.
בתוך המלחמה הנוראה הם הם שעמדו יום-יום בקרב,
והם הצדיקים שבסדום, שבזכותם העולם לא חרב,
הם בתולדותיו של עמי הרצוח, הירוי והמת
היו עמודי החסד והרחמים, שעליהם העולם עומד.
ובפניהם ובפני גבורתם, שהיא עדין לנו חידה
אנחנו, היהודים, מרכינים את ראשינו בתודה.

